

Tripotje - vsepotje

V okviru čezmejnih projektivnih aktivnosti, rekreativnih prireditev in sodelovanja s šolami veliko pozornosti namenjamo druženju v naravi. Aprila smo ob svetovnem dnevu Zemlje organizirali pohod Trideželnega parka Goričko-Raab-Őrség, kjer so pohodniki spoznavali raznolikost krajine ob avstrijsko-madžarski meji. Konec maja smo v sodelovanju s KUD Budinci pripravili družabne igre. Sedem ekip iz NP Őrség in KP Goričko se je pomerilo v domiselnih spretnostnih izzivih. V začetku septembra so ljubitelji kolesarjenja odkrivali razgibano kulturno krajino Goričkega in Madžarske na rekreativnem maratonu. Na skupnih prireditvah ob stičišču treh dežel se povezujemo in medsebojno bogatimo z izkušnjami in znanjem. Učenci višjih razredov goričkih šol so se pomerili v Kvizu o naravi in človeku. Mlajši učenci so ustvarjali v mednarodnem natečaju in obiskali Muzej na prostem Pityerszer v Narodnem parku Őrség na Madžarskem.

Pohod Trideželnega parka GRÖ je vsako leto dobro obiskan.

Štart rekreativnega maratona.

Raziskovanje ptic in metuljev v Motvarjevcih.

Učenci OŠ Šalovci, OŠ Grad in OŠ Cankova in Pityerszeru.

Zanimive igre v Budincih.

Finalisti Kviza o naravi in človeku iz OŠ Puconci, OŠ Cankova in OŠ Sveti Jurij.

Grajsko dvorišče so napolnili obiskovalci od blizu in daleč.

10 let delovanja AMP Krajski park Goričko

Ali veste, kje na Goričkem merijo temperaturo, o kateri vsak dan poročajo na radijskih postajah?

Avtomatska meteorološka postaja KPG na Sotinskem bregu je od leta 2006 del javne mreže avtomatskih meteoroloških postaj Slovenije. Neprekinjeno meri temperaturo, količino padavin in hitrost vetra. Z letom 2016 meri tudi radiološko in kozmično sevanje. Oko panoramske kamere kaže vremensko sliko in omogoča pogled po gorički krajini in Ledavski dolini. Še lepši je pogled v živo z razglednega stolpa ob meteorološki postaji. Povezavo do spletne kamere najdete na www.park-goricko.org - vreme danes.

Nekaj statističnih podatkov:

najmanj padavin: 682,5 mm (2015)
največ padavin: 1011,4 mm (2009)
najvišja izmerjena t.: +38,3°C (avgust 2013)
najnižja izmerjena t.: -13°C (februar 2012)
najmočnejši sunek vetra: 87 km/h (avgust 2017)

NAJ fotografija Goričkega 2017

V kategoriji učenci je zmagala Sara Balažič in v kategoriji odrasli Tilen Jurkovič. Fotografije so bile na ogled na arkadnem hodniku gradu Grad.

Marca 2018 nov poziv KBZ KPG

Po določenih Pravilnika o kolektivni blagovni znamki Krajski park Goričko bo marca 2018 objavljen 4. Javni poziv za pridobitev pravice do uporabe kolektivne blagovne znamke Krajski park Goričko. Poziv bo namenjen vsem zainteresiranim ponudnikom domače in umetnostne obrti, živili in storitev iz območja Krajskega parka Goričko. Razpisna dokumentacija bo vlagateljem na voljo od 1. marca do vključno 30. aprila 2018 na spletni strani parka in na sedežu zavoda. V sodelovanju z novimi ponudniki želimo register 79 uporabnikov KBZ razširiti ter s tem zagotoviti kakovostno izbiro lokalnih izdelkov, pridelkov in storitev, združenih pod kolektivno blagovno znamko. Del ponudbe rokodelskih in prehrabnih izdelkov je čez leto na voljo v Središču za obiskovalce gradu Grad in Goričkega. S tem prispevamo k prepoznavnosti območja in ponudnikov, ki pridelujejo in izdelujejo naravi prijazno ter ohranjajo domačo obrt in izročilo v zavarovanem območju narave.

Grajski bazar z goričkimi meštri

Skupaj z Goričkim društvom za lepše vütro smo na gradu Grad v oktobru organizirali sejmsko prireditev Grajski bazar z goričkimi meštri. Doživetij poln program je spodbudil k obisku številne ljubitelje narave in kulture. Mladi nadebudneži so ustvarjali v delavnicah, se preizkusili v lokostrelstvu in se odpravili na panoramsko vožnjo z vlakcem. Ljubitelji gob in zelišč so raziskovali okolico grajskega poslopja, obiskovalci sejma so na grajskem dvorišču prisluhnili kulturnemu programu in etno glasbi. Na osrednjem delu prireditve smo podelili priznanja za Naj travnik, Naj sadovnjak, Naj ogracek in Naj brajdo na Goričkem ter naziv Skrbnik narave. Stojnice so ponujale izdelke goričkih ter gradiščanskih rokodelcev in kmetij. Lepo vreme in številni obiskovalci so nagradili prizadevanja organizatorja ponuditi najboljše iz regije. Prireditev sta podprli Turistična zveza Slovenije in Zavarovalnica Triglav.

Varstvo narave v 2018

Delo v Javnem zavodu Krajski park Goričko (JZ KPG) je razdeljeno v tri vsebinske sklope. Najpomembnejši sklop zajema varstvene, upravljalne in nadzorne naloge. Namen teh nalog je izboljšati stanje ohranjenosti vrst in posebnih tipov travnikov ter gozdov na območju Natura 2000 Goričko. Ob vstopu v Evropsko unijo smo se kot država Slovenija zavezali, da jih bomo varovali in ohranjali.

Med naloge, ki smo si jih zadali za leto 2018, sodi dokončanje Načrta upravljanja Krajskega parka Goričko, ki ga bo sprejela Vlada RS. V marcu bomo ponovno namestili varovalne ograje za dvoživke na dveh lokacijah ob Ledavskem jezeru in izvedli akcijo prenašanja dvoživk čez cesto. Intenzivno bomo pristopili k izvedbi aktivnosti projekta Gorička krajina, ki bo v 2018 vključeval odkup travniških površin, obnovo in zasaditev novih travniških visokodebelnih sadovnjakov, zasaditev mejic, košnje opuščanih travnikov, sklepanje pogodbenega varstva, namestitve novih svetil na štirih cerkvah z netopirji... Nadaljevali bomo s košnjo travnikov, ki so v neposrednem upravljanju JZ KPG ali so za njih sklenjene zakupne pogodbe. V poletnih in jesenskih mesecih bomo izvedli akcije, v katerih se izbira in nagrajuje lastnike zemljišč, ki izvajajo naravi prijazno gospodarjenje s travniki, visokodebelnimi sadovnjaki in vrtovi. V okviru kampanje za pripravo nove kmetijske politike 2021-2027 bomo pripravili predlog popravljenih in novih kmetijsko-okoljskih ukrepov, prilagojenih za Goričko.

Življenjska pestrost

Krajski park je kulturna krajina, kjer se naravna življenjska okolja prepletajo s kmetijskimi kulturami, naselji in cestami. Značilno za kulturno krajino je nenehno spreminjanje njene podobe. Življenjsko pestrost v krajini oblikujeta snov in energija, ki se kot kri v žilah telesa pretakata po zemlji, vodi in zraku v zapletenih ekoloških krogih. Če kroženje poteka brez ovir, je krajina pestra in zdrava.

Ljudje živimo v in od kraljestva gliv, rastlin in živali. Za zdrav življenjski slog je pomembno, da ohranjamo ravnovesje med grajenim in raščenim, gojimo sočutje do živali in spoštovanje do vsega, kar nas obdaja iz preteklosti in sedanosti. V dobi, ko s tehniko, kemijo in biotehnologijo zaradi pohlepa in pridobitništva prehitavamo obnovo naravnih virov našega planeta, je čas, da se obrnemo vase in vsak zase razmislimo o svojem življenjskem slogu ter prevzamemo odgovornost za stanje in svoje ravnanje.

Načela bivanja z zdravim odnosom do narave in njenih virov nekdanj samooskrbnih kmetij, so bila poznana našim prednikom, ki so oblikovali mozaično in vitalno kulturno krajino. Danes jo občudujejo obiskovalci, opisujejo pesniki ter upodabljajo umetniki. Zato ni potrebno ugihati, zakaj bi bilo možno prav v Krajskem parku Goričko živeti drugače, bolje in predvsem zdravo.

V Javnem zavodu KPG želimo skupaj z vami, drage Goričanke in Goričanci, ohranjati, oblikovati in razvijati naše odgovorno ravnanje za prihodnost vnukov. Prisrčno vas vabimo k branju tega novičnika, na srečanja, predavanja in druženja na javnih dogodkih na gradu in Goričkem.

Naj bo leto 2018 leto sprememb v dobro ljudi in narave.

Stanislava Dešnik, direktorica

2018

19. MAJ

Pohod Trideželnega parka Goričko-Raab-Őrség.

17. JUNIJ

Opazovanje ptic in metuljev v Budincih.

1. SEPT.

Tour de RÖG Kolesarski maraton in brevet. Štart v Porabju.

13. OKT.

Grajski bazar na gradu Grad s sejmsko ponudbo izbranega iz narave in kulture.

Gorička krajina

Goričko spada med vrstno najbogatejša in krajinsko najpestrejša območja v Sloveniji in Evropi. Vlada RS je zato leta 2003 ustanovila Krajinski park Goričko, leta 2004 je območje postalo del evropskega omrežja območij Natura 2000.

Kljub temu se je med letoma 2004 in 2012 zaradi sprememb v kmetijstvu in rabi prostora, drastično zmanjšala številčnost živali posameznih vrst, ki živijo ali se prehranjujejo na ekstenzivnih travnikih in visokodebelnih sadovnjakih; upkaš ali smrdokavra, čuk ali veliki skovik. Poslabšanje stanja v naravi vse bolj zadeva tudi prebivalce Goriškega. Z zmanjševanjem števila teh živali se zmanjšuje delež opravevalcev kulturnih rastlin (čebele, metulji) in vrst, ki se prehranjujejo s škodljivci kulturnih rastlin. Glavna hrana upkašev je bramor.

Z namenom, da se stanje na območjih Natura 2000 v Sloveniji izboljša ali vsaj dodatno ne poslabša, je Vlada RS sprejela Program upravljanja z območji Natura 2000 za obdobje 2015-2020. V njem je opredelila ukrepe ter za izvedbo določenih ukrepov na teh območjih zagotovila finančna sredstva v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike za obdobje izvajanja

2014-2020. V JZ KPG smo za črpanje teh sredstev pripravili projekt z naslovom Gorička krajina in bili uspešni pri pridobitvi nekaj več kot 1,8 milijona evrov.

Varovati travnike in sadovnjake se plača

V naslednjih štirih letih bomo s košnjo obnovili 100 ha opuščenih travnikov. Zasadili bomo 15 ha novih travniških visokodebelnih sadovnjakov in obnovili 25 ha obstoječih. Z lastniki in uporabniki zemljišč bomo sklepali pogodbe, ki bodo vključevale košnjo travnikov, puščanje nepokošenih pasov trave, zasaditev glavatih vrb in mejic, ohranjanje mejic, ipd. Za izvedbo ukrepov bodo kmetje dobili plačila. Zaposleni na projektu bodo poiskali kmete, ki bodo z JZ KPG sklenili pogodbe o brezplačnem najemu in košnji v okviru projekta odkupljenih 40 ha travnikov. Za podrobnejše informacije vabimo zainteresirane kmete, da se oglasijo na sedežu JZ KPG ali nas pokličejo. Izvedba ukrepov ne bo koristila samo kmetom in vrstam, ampak tudi turističnim ponudnikom v regiji. Goričko bo postalo privlačnejše za domače in tuje obiskovalce. Po podatkih Slovenske turistične organizacije na izbiro potovalne destinacije med tujimi obiskovalci zelo vpliva urejena in slikovita ter pestra kulturna krajina, ki je lahko priložnost za razvoj turizma v regiji.

Pozor! Spet bodo žabe na cesti.

Zgodaj spomladi, ko se nočne temperature dvignejo nad 5°C, se ob prvem dežju začne spomladanska selitev dvoživk proti jezerom in mlakam, kjer se razmnožujejo. Njihove poti do vode se pogosto križajo z zelo prometnimi cestami. Tako je tudi ob Ledavskem jezeru.

V sodelovanju z občinama Cankova in Rogašovci ob cestah na obeh straneh jezera vsako leto postavimo začasne varovalne ograje v skupni dolžini 2500 m. Te ograje preprečujejo dvoživkam dostop do cestišča. Da bi dvoživke lahko poskrbele za nadaljnje rodove, jih je potrebno ročno prenesti čez cesto. Pri prenašanju nam na pomoč priskočijo prostovoljci, med katerimi so tudi učenci goriških osnovnih šol. Vsako leto prenesemo od 6.000 do 10.000 dvoživk različnih vrst. Največ je navadnih krastač. Najdemo še sekulje, rosnice, plavčke, zelene žabe, zelene rege, česnovke ter navadne in velike pupke. Varstvo dvoživk je za ljudi pomembno, saj so plenilke, ki pojedo veliko žuželk in ostalih manjših živali, ki jih ljudje označujemo za škodljivce. Navadna krastača je ena izmed redkih avtohtonih živalskih vrst, ki se loti tudi španskega lazarja, polža, ki v zadnjih letih povzroča veliko škodo na zelenjavnih vrtovih.

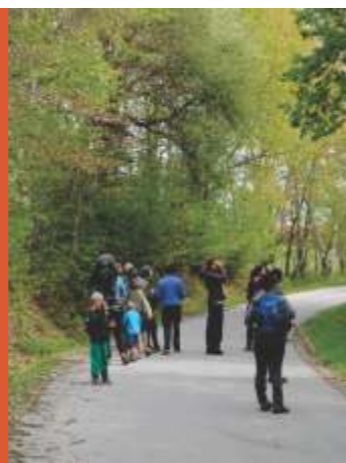
Boljši časi za upkaše in čuke?

Z nameščanjem gnezdilnic pomagamo pticam, ki v naravi zaradi izsekavanja starih sadnih dreves več ne najdejo dovolj primernih mest za gnezdenje. Skupaj s prostovoljci Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije smo opravili pregled zasedenosti gnezdilnic za ptice. Skupaj smo našli 17 gnezdečih parov. Od tega je smrdokavra letos gnezdila v 10 gnezdilnicah.

Na podlagi spremljanja in vsakoletnega štetja ptic ocenjujemo, da na Goriškem živi 20-40 parov smrdokaver. Za smrdokavo je zelo pomembno, da ji ohranimo naravna gnezdišča, kamor se vsako leto znova vrača. Zaposleni v JZ KPG smo zato opravili odstranitev bele omele z jablan, kjer upkaši gnezdiijo že več let. Veliki skovik, edina prava selivka med našimi sovami, je gnezdila v 21 gnezdilnicah. Mladiči so uspešno poleteli le iz 15-tih. V vseh gnezdilnicah so bili najmanj 3 mladiči. Pri preverjanju gnezd sta bili najdeni dve samici, obročkani leta 2015, ki sta pred dvema letoma gnezdili v bližini. Obema vrstama boste zelo pomagali s sajenjem dreves starih sort ter ohranjanjem mejic in travnikov. V gnezdilnicah so bili najdeni še skorci, poljski vrabci, sinice, pogorelčki in brglezi.

Prejemniki nagrad in priznanj akcij 4xNAJ in naziva Skrbnik narave v Krajinskem parku Goričko 2017 na Grajskem bazarju.

Opazovanje ptic v Ženavlju.

Mojster Štefan Zelko zapira peč. Črno žganje se lahko začne.

Gnezdilnica, v kateri se je izvalila nova generacija upkašev.

Biodiverziteteta - umetnost življenja

Septembra smo pričeli z izvajanjem projekta z naslovom LIFE Naturaviva v katerem bomo izpostavili problematiko izginjanja življenjske raznovrstnosti. Javnost bomo seznanili s pomenom izjemne raznolikosti živih bitij v Sloveniji, ki je ključna za kakovost zraka, vode, hrane in tal. Procesi v okolju od delovanja živih bitij v njem.

temo potrebujemo ljudje in narava

Rek »Različno kot noč in dan« počasi izgublja svoj pomen. V mestih smo noč že zdavnaj spremenili v dan. Nočno razsvetljevanje z veliko hitrostjo prodira tudi na podeželje. Izsledki raziskav kažejo, da je pretirano nočno razsvetljevanje škodljivo za ljudi in za naravo. Navidez preprosto opazovanje zvezdnega neba in vesolja je mogoče le izven večjih mest. Problematiki prekomernega razsvetljevanja je bila namenjena 8. akcija Vgasnimo posvejte, ki jo je JZ KPG izvedel 15. septembra v Stanjevcih v okviru 19. Mednarodne noči netopirjev. Po predavanjih smo z ultrazvočnimi detektorji prisluhnili netopirjem v naravi.

Širokouhi netopir

4xNAJ v Krajinskem parku Goričko

Z akcijami Naj travnik, Naj sadovnjak, Naj ogracek in Naj brajda želimo opozoriti na pomembno naravovarstveno vrednost teh življenjskih okolij ter načine njihove ekstenzivne in naravi prijaznejše rabe.

Ocenjevanje travnikov je potekalo v sodelovanju s KGZ Murska Sobota. Za Naj travnik 2017 skrbi Ana Gašpar iz Čepincev in za Naj sadovnjak 2017 Janez Šadl iz Gerincev. Pri ocenjevanju sadovnjakov je sodeloval Vlado Smodiš, ki je skupaj z JZ KPG nagrajencem podelil priznanja in sadike visokodebelnega sadnega drevja. Skupaj z Goričkim društvom za lepše vütro že nekaj let poteka akcija Naj ogracek. Letos smo dodali še izbor za Naj brajdo. Najlepša vrtova negujeta Brigita Šušteršič iz Ivanovcev in Helena Gjerkeš iz Fikšincev. Za najlepšo brajdo skrbi Dajana Kovačec iz Šulincev.

Skrbniki narave na Goričkem

Na Grajskem bazarju so naziv Skrbnik narave prejeli posamezniki in družine, ki s svojim vsakdanjim ravnanjem prispevajo k ohranjanju narave na Goričkem. Med njimi so skrbniki narcis, divjih orhidej in prebivališč redkih vrst ptic.

Lončarska delavnica

JZ Krajinski park Goričko je v okviru projekta 321 go, ki je sofinanciran s sredstvi iz Programa čezmejnega sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Avstrija, organiziral brezplačno lončarsko delavnico črnega žganja. Petdnevna delavnica je julija in avgusta potekala v dveh delih pri Osnovni šoli Grad, kjer so jo izvedli v učilnici na prostem.

Delavnice se je udeležilo 16 ljubiteljskih lončarjev iz Slovenije in Avstrije. Namen delavnice je ohranjati tradicionalne veščine nekoč razširjene lončarske obrti. Danes na Goričkem lončari le družina Zelkovič iz Pečarovcev. S predstavitvijo tradicionalnih tehnik lončarjenja in črnega žganja smo prispevali k prepoznavnosti območja ter spodbudili udeležence h kasnejšemu ustvarjanju izdelkov in prenašanju veščin na nove generacije. Spoznali smo, da je lončarjenje veliko več kot le oblikovanje gline na vretenu. Potrebno je veliko znanja, potrpežljivosti, izkušenj in trdega dela, da iz kepe gline nastane uporaben izdelek.

Štefan Zelko - živa kulturna dediščina

Na delavnici je bila predstavljena tradicionalna tehnika črnega žganja in belo glaziranje z značilno poslikavo cvetličnega motiva goriškega lončarja Adolfa Hašaja (1941-1993). Mentorja delavnice sta bila Štefan Zelko in Karel Šalomon. Štefan Zelko je lončar, ki se ponaša z vpisom v Register nesnovne kulturne dediščine Republike Slovenije in je eden redkih mojstrov, ki še lončari na tradicionalen način. Karel Šalomon je učitelj in mentor lončarskega krožka na OŠ Grad, ki se že 25 let trudi, da lončarstvo ostaja interesna dejavnost na šoli.

Črno žganje

Vrhunec delavnice je bilo premišljeno zlaganje lončenih izdelkov v kopasto peč in izjemno zahteven postopek črnega žganja. Dogodek je bil zelo dobro medijsko podprt, saj se je o njem poročalo pri nas in v Avstriji. Udeleženci so bili nad delavnico navdušeni in si želijo še več takšnih priložnosti. Lončarski izdelki in fotografije z delavnice so bili na ogled na gradu Grad.

